

Algemeen	
Onderwerp	Regionale inzet omgevingsvisie - omgevingsbeeld
Vertrouwelijk	Nee
Contactpersoon	Christiaan van Zanten en Marijn den Uijl
Eenheid	Sturing
E-mail	c.vanzanten@regiogv.nl / m.denuijl@regiogv.nl
Kenmerk	17.0008207
Datum	19 juli 2017

Projectgroep	
Projectleiders Regio	Christiaan van Zanten en Marijn den Uijl
Projectmedewerkers	Regionaal ambtelijk overleg omgevingsvisie

Achtergrond	
<p>Toelichting: De doelstellingen van het Rijk met de nieuwe Omgevingswet zijn betere afstemming van verschillende plannen voor ruimtelijke ordening, milieu en natuur, het stimuleren van duurzame projecten en het creëren van meer ruimte voor afweging bij gemeenten, provincies en waterschappen. Inhoudelijk veranderen de instrumenten voor de gemeenten in het ruimtelijk domein; structuurvisies en bestemmingsplannen vervallen en integrale instrumenten als de omgevingsvisie en het omgevingsplan komen ervoor in de plaats. De Omgevingswet heeft lokaal grote gevolgen, omdat alle bestaande regels gebundeld moeten worden tot afgewogen, integraal beleid. Daarnaast moeten alle omgevingsvisies van gemeenten digitaal worden ontsloten op een toegankelijke en uniforme wijze. De wet biedt meer ruimte voor particuliere initiatieven, omdat er wordt uitgegaan van algemene regels in plaats van gedetailleerde vergunningen. Ook krijgen lokale overheden meer mogelijkheden voor passende regels in hun gebied.</p> <p><u>Omgevingsvisie</u> Op grond van de Omgevingswet moeten gemeenten een omgevingsvisie maken, in afstemming met overheden en andere belanghebbenden (brandweer, GGD, Omgevingsdienst, waterschap) in hun omgeving. Bedoeling van de omgevingsvisie is dat gemeenten een langetermijnvisie voor de leefomgeving vaststellen, waarbij wordt aangegeven hoe het gebied zich moet ontwikkelen en welke onderwerpen daarbij van belang zijn. In Gooi en Vechtstreek zijn de samenwerkingsopgaven benoemd in de Regionale Samenwerkingsagenda 2016-2018 (RSA) en het Uitvoeringsprogramma 2017-2018. De regiogemeenten werken dus al samen op onderwerpen, die ook in de lokaal vastgestelde omgevingsvisie geadresseerd moeten worden. Dit levert bouwstenen op die met elkaar een <i>regionaal omgevingsbeeld</i> opleveren. Dit omgevingsbeeld is de inbreng voor de regionale onderwerpen in de omgevingsvisie van de gemeenten. Het is aan de gemeenten om te bepalen op welke wijze dit regionale omgevingsbeeld een plek krijgt in de lokale omgevingsvisies waarbij regionale samenhang het uitgangspunt is.</p>	

Opdracht	
<p>Toelichting: In het uitvoeringsprogramma 2017-2018 staat ten aanzien van de omgevingswet o.a. de doelstelling: een gezamenlijk opgestelde omgevingsvisie vormt het uitgangspunt.</p> <p>Concretisering heeft plaatsgevonden in Stuurgroep Ruimte en Mobiliteit in haar vergadering van 22 maart 2017:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Een projectplan met varianten voor de omgevingsvisie ligt in een volgende stuurgroep voor;</i> 	

2. *In dat projectplan komen de bouwstenen terecht en wordt verwezen naar de RSA en het uitvoeringsprogramma 2017-2018;*
3. *Het projectplan beschrijft de verschillende producten waaruit de omgevingsvisie bestaat;*
4. *In het projectplan en de omgevingsvisie is ruimte voor de betrokkenheid van raden;*
5. *Een startnotitie wordt gemaakt om de raden en andere geïnteresseerden te informeren over de omgevingsvisie.*

De bestuurders gaven hierbij aan de Regio de opdracht om in het kader van de Omgevingswet en omgevingsvisie de coördinatie en afstemming met medeoverheden en ketenpartners te organiseren.

Resultaat

Toelichting:

Het resultaat van het project is een regionaal omgevingsbeeld voor tenminste de bovengemeentelijke opgaven in de Gooi en Vechtstreek. De Omgevingswet schrijft afstemming met medeoverheden voor maar kent geen regionale omgevingsvisie, wel is het mogelijk om een intergemeentelijke visie vast te stellen (waarbij iedere gemeente de facto besluit over het eigen grondgebied). Uitgaande van de bestaande regionale samenwerking, onder meer in uitvoering gebracht in de RSA en het Uitvoeringsprogramma 2017-2018, en van vereisten van de Omgevingswet aan een omgevingsvisie (zoals integraliteit en afstemming met medeoverheden), wordt met een regionaal omgevingsbeeld in ieder geval samengewerkt op de bovenlokale onderdelen van de fysieke leefomgeving.

Inpassen omgevingsbeeld (regionaal) in omgevingsvisie (lokaal)

Een proces ter verwerking van het regionale omgevingsbeeld naar gemeentelijke omgevingsvisies maakt geen onderdeel uit van dit projectplan. Dit is sterk afhankelijk van het proces dat de regiogemeenten eigenstandig doorlopen. Wel wordt ervoor gezorgd dat het regionale omgevingsbeeld geschikt is voor de lokale omgevingsvisie. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan de doelstelling in het uitvoeringsprogramma.

Om het regionale omgevingsbeeld (hierna: omgevingsbeeld) vervolgens te bestendigen in een omgevingsvisie is er een aantal varianten denkbaar. Die zijn aflopend in integraliteit en gezamenlijkheid:

1. Een gezamenlijke omgevingsvisie, tegelijkertijd voorbereid door alle gemeenten inclusief aanvulling met de lokale thema's Formeel: iedere gemeente stelt hetzelfde document vast als de omgevingsvisie.
2. Het omgevingsbeeld vormt het bovengemeentelijk deel voor de omgevingsvisie van de gemeente (en wordt dus opgesteld als de 'eerste hoofdstukken van'). Formeel: deze omgevingsvisie met dit deel wordt tegelijkertijd voorbereid en vastgesteld door gemeenten. De gemeente kan later desgewenst de omgevingsvisie met lokale thema's aanvullen. Ook in deze variant wordt het omgevingsbeeld dus vastgesteld als (deel van) omgevingsvisie.
3. Het omgevingsbeeld wordt verwerkt in de gemeentelijke omgevingsvisie op het moment dat de gemeente de omgevingsvisie vaststelt. Hier is dus het omgevingsbeeld een zelfstandig document en volgt de omgevingsvisie van de gemeente later. Er zijn twee opties denkbaar:
  - a. Gemeenten stellen het omgevingsbeeld gelijktijdig regionaal vast en gebruiken dit als inbreng wanneer zij het proces voor de omgevingsvisie doorlopen.
  - b. Het omgevingsbeeld wordt niet vastgesteld en heeft een vrijblijvend karakter.

Er is sprake van grote verschillen tussen de regiogemeenten in tempo en aanpak van de implementatie van de Omgevingswet. Het regionale omgevingsbeeld (hierna: omgevingsbeeld) kan in ieder geval worden gebruikt als basis voor de bovengemeentelijke onderwerpen en de

afstemming met de regiogemeenten (variant 3). De definitieve keuze voor een variant kan voortvloeien uit de inhoud van het omgevingsbeeld en wijze waarop inpassing past binnen het gemeentelijk proces voor de omgevingsvisie (ambitie en tijd). De keuze voor een variant wordt dus gedurende het project gemaakt.

Beschrijving project(en)

Toelichting:

Het project kent verschillende fasen. De laatste fase(n) van het project zijn in belangrijke mate afhankelijk van de wijze en tempo waarop de daadwerkelijke verwerking, lokaal, in de omgevingsvisies plaatsvindt.

In bijlage 1 wordt dieper ingegaan op de fasen en afstemming met betrokkenen (bestuurders, raden, betrokken partijen en inwoners) bij de totstandkoming van het omgevingsbeeld. Let wel, dit projectplan is adaptief; Gedurende het project zal de planning worden aangevuld en aangepast. Indien het fundamentele wijzigingen betreft wordt het projectplan nogmaals ter vaststelling voorgelegd aan de colleges.

Fase 1: Projectplan en startnotitie vaststellen (mei - najaar 2017)

Fase 2: Bouwstenen opstellen (mei 2017 - eind 2017)

Reeds aanwezig:

- Regionale woonvisie,
- Regionale Samenwerkingsagenda (RSA),
- MIRT onderzoek Oostkant Amsterdam (MIRT OA),
- Verkenningen Noord-Holland 2050,
- MRA toekomstbeeld,
- MRA Actieprogramma,
- Metropolitaan Landschap

Opgesteld als onderdeel van uitvoeringsprogramma 2017-2018:

- Retailvisie Gooi en Vechtstreek
- Visie circulaire economie en grondstoffentransitie,
- Energiestrategie
- Toekomstbeeld Landschap Gooi en Vechtstreek,
- Strategische agenda recreatie en toerisme,
- Kwaliteitsbeeld Cultureel landschap Gooi en Vechtstreek,
- Visie werklandschappen,
- Regionaal mobiliteitsbeeld

De omgevingswet heeft niet alleen betrekking op het fysieke, maar ook op het sociaal domein. Zeker waar het gaat om een aspect als gezondheid en de relatie met de leefomgeving. Er zal dan ook regelmatig integrale afstemming plaatsvinden.

Fase 3: Verkenningen 2040 (najaar 2017 - februari 2018)

Het omgevingsbeeld moet uiteindelijk een integraal toekomstbeeld voor de langere termijn opleveren. Voor de horizon wordt hierbij het jaar 2040 gehanteerd. Voor dit jaar is gekozen omdat de meeste beschikbare onderzoeken en bestaande visies tot dit jaar reiken (zoals MRA toekomstbeeld, MIRT onderzoek Oostkant Amsterdam) en zo nog een zekere mate van voorspelbaarheid kennen. Per opgave kan de horizon echter verschillen en kan het begrip 'lange termijn' in het omgevingsbeeld nader worden ingevuld.

Het omgevingsbeeld bevat de strategische keuzes over de noodzakelijke en gewenste ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving op de schaal van Gooi en Vechtstreek. Niet-strategisch beleid, ofwel korte en middellange termijn, hoort niet thuis in de omgevingsvisie. Zaken als sturingsfilosofie, burgerparticipatie bij gemeentelijke bevoegdheidsuitoefening of puur gemeentelijke onderwerpen vallen hier ook buiten. Deze schifting, wat wel en wat niet, vindt in deze fase plaats. Deze fase levert ook een beschrijving op van de huidige fysieke leefomgeving in Gooi en Vechtstreek.

Fase 4: Scenario's 2040 (maart 2018 - najaar 2018)

Op basis van de opgaven uit fase 3, volgen scenario's om te komen tot een keuze voor de ontwikkeling van Gooi en Vechtstreek in de komende decennia. Als het wensbeeld voor bepaalde gebieden in ieder scenario terugkomt, wordt een onderdeel van het omgevingsbeeld al zichtbaar. In deze fase zijn diverse scenario's het product met daarbij benoemd de dilemma's die voortkomen uit de scenario's.

Fase 5: Vaststellen regionaal omgevingsbeeld (2019)

Nadat is vastgesteld welke (onderdelen uit de) scenario's, het meest gedragen beeld opleveren, volgt het omgevingsbeeld.

Betrokkenheid gemeenten, direct belanghebbenden, inwoners, omringende overheden en externe partijen

Toelichting: Bij de totstandkoming van een omgevingsvisie is betrokkenheid van de omgeving vanaf het begin belangrijk. Inwoners willen inbreng hebben in de besluitvorming over hun omgeving. Het omgevingsbeeld biedt inwoners de gelegenheid om zich op de regionale schaal uit te spreken, een schaal waar inwoners zich in Gooi en Vechtstreek ook sterk mee identificeren. In het proces wordt hier aandacht aan besteed.

De Omgevingswet heeft duidelijk als intentie dat een omgevingsvisie wordt afgestemd met de omgeving; dus naast gemeenten en inwoners met direct belanghebbenden, gezamenlijke diensten of ketenpartners zoals de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD), de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek en de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV), omringende overheden, zoals provincie Noord-Holland en het Waterschap en externe partijen (maatschappelijke organisaties, belangengroepen, huurdersorganisaties en woningcorporaties). Het omgevingsbeeld wordt daarom ook met deze partijen afgestemd.

Gedurende de fasen waarin we tot het omgevingsbeeld komen, worden inwoners en raden telkens betrokken en geïnformeerd. De fasen worden afgesloten met een informatiebulletin. Daarin wordt ook aangegeven hoe de input van de inwoners en overige betrokken partijen is verwerkt. In bijlage 2 is de betrokkenheid per doelgroep en per fase verder uitgewerkt.

Planning en besluitvorming

Tijdspanne	Fase en Besluit
Mei-najaar 2017	Fase 1: projectplan en startnotitie vaststellen door colleges
Mei 2017-eind 2017	Fase 2: opstellen bouwstenen
Najaar 2017-februari 2018	Fase 3: Verkenningen 2040, eerste schets van het omgevingsbeeld en de verschillende scenario's
April 2018 – juni 2018	<i>Presentatie introductie/consultatie raden</i>
Maart 2018 - najaar 2018	Fase 4: uitwerken vastgestelde scenario's en dilemma's, inbreng van inwoners in uitwerking scenario's
Sept 2018 – dec 2018	<i>Consultatie raden (opzet omgevingsbeeld)</i>
2019	Fase 5: Verwerken input en uiteindelijk vaststellen regionaal omgevingsbeeld (lokaal)

Tijdsinvestering	
Projectleiders	Christiaan van Zanten en Marijn den Uijl
Projectmedewerkers	<p>In de eerste fase zal de meeste tijd uitgaan naar het opstellen van de bouwstenen. Deze zijn reeds onderdeel van het Uitvoeringsprogramma 2017-2018. De afstemming met gemeenten en overige betrokkenen vindt voor de bouwstenen grotendeels plaats in de ambtelijke overleggen economie & innovatie, ruimte & mobiliteit, cultuur & erfgoed, recreatie & toerisme en milieu & duurzaamheid. Projectmedewerkers leveren van lokale kennis en expertise ten behoeve van de gezamenlijke producten.</p> <p>Op het moment dat meer duidelijk is over het verdere proces, moet nader naar de tijdsinvestering gekeken worden. Betrokkenheid vanuit de regiogemeenten is cruciaal om te komen tot een gedeeld omgevingsbeeld.</p> <p>BEL: Huub de Jong Gooise Meren: Karin Steenbakkers Hilversum: Arnold Huisman Huizen: Michel Beuving Weesp: nader te bepalen Wijdmeren: nader te bepalen</p> <p>Naar verwachting komt de werkgroep omgevingsvisie ten minste maandelijks bij elkaar. De werkgroep omgevingsvisie stemt af met het overleg programmamanagers Omgevingswet.</p>

Financiën	
<p>Toelichting: De belangrijkste kostenposten voor het omgevingsbeeld zijn de inzet van ambtelijke capaciteit, het opstellen van documenten, eventuele onderzoeken, inzet van experts en communicatie/participatie. De invoering van de Omgevingswet en de omgevingsvisie maken onderdeel uit van het Uitvoeringsprogramma. Voor de jaren 2017 en 2018 is voorgesteld bij elkaar € 150.000,- te reserveren. Een gedeelte van dit budget dient te worden aangewend voor de totstandkoming van het mobiliteitsbeeld, aangezien dit ontbreekt als aparte bouwsteen in het uitvoeringsprogramma 2017-2018.</p> <p><i>Subsidie</i> Voor de invoering van de Omgevingswet heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu een subsidieregeling opengesteld voor projecten in het kader van de invoering van de Omgevingswet. De Regio heeft 4 projectvoorstellen ingediend, waarbij een 3 relevant zijn voor het omgevingsbeeld. Als de aanvragen worden gehonoreerd, is beschikbaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regionaal projectteam: € 10.000,- • Gezamenlijke (vorm van) omgevingsvisie: € 10.000,- • Afstemming milieunormen, gezamenlijk begrippenkader: € 10.000,- <p>De financiële bijdrage vanuit de regiogemeenten aan de bouwstenen is meegenomen in de financiering van Uitvoeringsprogramma 2017-2018. Als het omgevingsbeeld wordt benut voor het bovengemeentelijke deel van de gemeentelijke omgevingsvisie wordt dubbele inzet voorkomen. Onderwerpen als de energietransitie of landschap maken onderdeel uit van het gezamenlijke proces. Hierdoor wordt de afstemming tussen de gemeenten en andere overheden en betrokken organisaties regionaal opgepakt, wat efficiënter is dan wanneer elke gemeente dat zelf doet. Het is</p>	

van groot belang dat de gemeenten voldoende capaciteit inzetten op de omgevingswet, niet alleen voor de lokale maar ook de bovenlokale component. Ook al maakt een gemeente gebruik van het overgangsrecht, het omgevingsbeeld is een gezamenlijk project van alle gemeenten wat vanaf heden al vraagt om betrokkenheid en kennis vanuit de regiogemeenten

De afstemming tussen de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV), Waternet, Brandweer en gemeenten wordt zo efficiënt mogelijk ingezet. Let wel, dit wordt met bestaande capaciteit gedaan. Mocht gedurende het proces blijken dat er meer inzet nodig is, dan bekijken we per ketenpartner hoe hiermee om te gaan.

De regiogemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de inzet van voldoende capaciteit op het regionale traject van het omgevingsbeeld, dit zit reeds in de inzet begrepen voor het Uitvoeringsprogramma. Met de aanvullende rol van de verschillende documenten als bouwsteen voor (uiteindelijk) het omgevingsbeeld is ook daadwerkelijke voldoende betrokkenheid en inzet noodzakelijk. Een evenredige inzet vanuit de partners komt de kwaliteit van dit gemeenschappelijke document ten goede.

Dit projectplan gaat niet in op inzet voor het gemeentelijke traject van de omgevingsvisie. Dit projectplan gaat uit van een scope voor het regionale omgevingsbeeld die ziet op de benoemde bovengemeentelijke thema's. Dit projectplan behelst niet op de overige aspecten van de invoering van de Omgevingswet.

Aandachtspunten/randvoorwaarden

Toelichting:

Afstemming met gemeentelijke processen

Bij de meest effectieve inzet van capaciteit wordt het omgevingsbeeld benut voor de bovengemeentelijke aspecten van de lokale omgevingsvisie. Dit projectplan ziet echter alleen op het omgevingsbeeld. De lokale planning van de omgevingsvisie is gelet op het voorgaande wel relevant.

Gelet op de huidige planning van de gemeenten met betrekking tot de omgevingsvisies zal het regionale omgevingsbeeld tijdig gereed zijn om niet te interfereren met het lokale proces. Gedurende het traject is betrokkenheid vanuit de regiogemeenten cruciaal voor het eindresultaat. Het projectteam zal regelmatig bij elkaar moeten komen, kennis delen en afstemmen.

Betrokkenheid van gemeenteraden

De betrokkenheid van de raden is van groot belang in dit proces. Daarbij is de eerste stap dat de raden zich herkennen in de bouwstenen. Deze documenten vormen, naast de verkenningen van 2040, de feitelijke basis waar uit wordt verder gewerkt. Enkele bouwstenen zijn of worden al door de raden vastgesteld (bijvoorbeeld de regionale woonvisie). Voor andere bouwstenen geven we, net als bij het MIRT onderzoek Oostkant Amsterdam, op diverse manieren gelegenheid aan de raden om zich tijdens het proces te informeren en kaders mee te geven. Dit gebeurt middels regiopodia en presentaties in, en raadsinformatiebrieven en/of -mededelingen aan raden.

De verkiezingen in 2018 brengen een wisseling met zich mee. Het is daarom van belang dat na de verkiezingen de nieuwe raden goed worden betrokken bij het proces. In de periode van het plan van aanpak en de Verkenningen 2040 ligt bij de stukken nog niet of nauwelijks een politieke keuze voor, daar het met name beschrijvende, feitelijke documenten zijn (de provincie biedt vergelijkbare stukken ook slechts ter kennisgeving aan). De politieke keuzes worden daarom ook door de nieuwe raad gemaakt.